៩. រឿងព្រះនិគមវាសីតិស្សត្ថេរ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះនិគម-វាសីតិស្សត្ថេរ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា អប្បមាទរតោ (ត្រេកអរហើយក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ) ដូច្នេះជាដើម ។

សេចក្តីពិស្តារថា កុលបុត្តម្នាក់ កើតមកហើយចម្រើនវ័យក្នុងស្រុកមួយ ដែលនៅមិនឆ្ងាយពីក្រុងសាវត្ថី បព្វជ្ជាហើយបានឧបសម្បទាក្នុងព្រះសាសនារបស់ព្រះសាស្តា ប្រាកដនាមថា "ព្រះនិគមតិស្សត្ថេរ ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច សន្តោស ត្រេកអរតែក្នុងវត្ថុដែលខ្លួនមាន ស្ងប់ស្ងាត់ប្រារព្ធនូវសេចក្តីព្យាយាម" ។ ព្រះថេរៈរមែងត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាតតែក្នុងស្រុករបស់ញាតិជានិច្ច ។ កាលជនទាំងឡាយ មានអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋីជាដើម ធ្វើនូវមហាទានក្តី កាលព្រះបាទបសេនទិកោសលទ្រង់បំពេញនូវអសទិសទានក្តី ក៏មិនព្រមមកកាន់ក្រុងសាវត្ថី ។ ពួកភិក្ខុក៏សន្ទនាគ្នាថា "ព្រះនិគមតិស្សត្ថេរនេះ ក្រោកឡើងហើយ ក្រោកឡើងព្រមហើយ ក៏ច្រឡូកច្រឡំ ជាប់ជំពាក់ដោយពួកញាតិ កាលជនទាំងឡាយមានអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋីជាដើម ធ្វើមហាទានក្តី កាលព្រះបាទបសេនទិកោសលបំពេញអសទិស-ទានក្តី ក៏លោកមិនមក ដូច្នេះ ក៏ក្រាបទូលរឿងនោះដល់ព្រះសាស្តា ។

www.sangham.net/km/atthakatha/sut/kn/dhp/sut.kn.dhp.032_att

ព្រះសាស្តា ត្រាស់ឲ្យហៅព្រះថេរៈមកហើយ ត្រាស់សួរថា "ម្នាលភិក្ខុ បានឮថា អ្នកធ្វើយ៉ាងនោះពិតមែនឬ?" កាលព្រះថេរៈក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមានទូវការប្រឡូកប្រឡំ ឬជាប់ជំពាក់ទៅដោយពួកញាតិទេ ខ្ញុំព្រះអង្គអាស្រ័យពួកមនុស្សដែលជាញាតិទាំងនោះរមែងបានទូវអាហារល្មមទីងលេបចូលបាន ខ្ញុំព្រះអង្គគិតថា "កាលយើងបានអាហារដែលសៅហ្មងក្តី ប្រណីតក្តី ដែលល្មមញុំាងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានហើយ ប្រយោជន៍អ្វីដោយការស្វែងរកទូវអាហារដទៃទៀត? ដូច្នេះហើយ ទើបមិនមកកាន់ក្រុងសាវត្ថី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដែលឈ្មោះថា ការប្រឡូកប្រឡំដោយពួកញាតិ ឬការជាប់ជំពាក់នឹងពួកញាតិរមែងមិនមានដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឡើយ" ។ សូម្បីតាមប្រក្រតី (ព្រះអង្គ) ក៏ទ្រង់ជ្រាបអធ្យាស្រ័យរបស់ព្រះថេរៈ ទើបទ្រង់បានប្រទានសាធុការថា "ម្នាលភិក្ខុ ប្រពៃហើយៗ" ដូច្នេះ ទើបត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុ ក៏ការដែលអ្នកបានអាចារ្យប្រាកដដូចជាតថាគតហើយ បានជាអ្នកប្រាថ្នាតិចដោយហេតុឯណា ហេតុនោះ មិនទាន់ជាអស្ចារ្យនៅឡើយទេ ព្រោះថា ដែលឈ្មោះថា ភាពជាអ្នកប្រាថ្នាតិចនេះជាបែបផែនរបស់តថាគត ជាទំនៀមរបស់តថាគត" ដូច្នេះ កាលភិក្ខុទាំងឡាយទូលអារាធនាហើយ ទ្រង់នាំអតីតនិទានមកសម្តែងថា ៖

www.sangham.net/km/atthakatha/sut/kn/dhp/sut.kn.dhp.032_att

ក្នុងអតីតកាល សត្វសេកច្រើនពាន់ក្បាល នៅក្នុងព្រៃនៃដើមល្វាមួយដើម ទៀបច្រាំងស្ទឹងគង្គាក្នុងហិមវន្តប្រទេស ។ បណ្តាសត្វសេកទាំងនោះ សត្វសេកមួយជាស្តេចនៃសេកទាំងនោះ នាកាលផ្លែទាំងឡាយនៃដើមឈើដែលខ្លួនទៅអាស្រ័យនោះអស់ហើយ ក៏ចឹកស៊ីពន្លក ស្លឹក ឬសំបកដែលនៅសល់ ផឹកទឹកក្នុងស្ទឹងគង្គា ជាសត្វមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច ជាសត្វដែលត្រេកអរចំពោះតែវត្ថុដែលខ្លួនមាន រមែងមិនត្រាច់ទៅកាន់ទីដទៃឡើយ ដោយអំណាចគុណ គឺ សេចក្តីប្រាថ្នាតិច និងសេចក្តីសន្តោសរបស់ស្តេចសេកនោះ ពិភពរបស់សក្កទេវរាជក៏បានកម្រើកញាប់ញ័រ ។ សក្កទេវរាជទ្រង់រំពឹងមើល ទ្រង់ឃើញហេតុនោះហើយ ទ្រង់ (បណ្តាល) ឲ្យដើមឈើនោះស្ងួតដោយអានុភាពរបស់ខ្លួន ដើម្បីល្បងមើលនូវស្តេចសេកនោះ ។ ដើមឈើនោះបាក់ធ្លាក់ចុះហើយ សល់នៅតែជន្ទត់ប៉ុណ្ណោះ មានប្រហោងតូចនិងប្រហោងធំ ។ កាលខ្យល់បក់មកប៉ះត្រូវ បានបញ្ចេញសំឡេងដូចត្រូវគេគោះហើយ ។ លំអិតទាំងឡាយ ហុយចេញតាមប្រហោងឈើទាំងនោះ ។ ស្តេចសេកចឹកស៊ីលំអិតទាំងនោះ ហើយផឹកទឹកក្នុងស្ទឹងគង្គា មិនទៅកាន់ទីដទៃ មិនអើពើចំពោះខ្យល់ និងកំដៅថ្ងៃ ទំនៅលើទីបំផុតនៃជន្ទត់ឈើល្វានោះ សក្កទេវរាជទ្រង់ជ្រាបចំពោះស្តេចសេកនោះ ជាសត្វមានសេចក្តី

www.sangham.net/km/atthakatha/sut/kn/dhp/sut.kn.dhp.032_att

ប្រាជ្ញាតិច ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "យើងនឹងឲ្យស្តេចសេកនោះ ពោលនូវគុណនៃមិត្តធម៌ ហើយឲ្យពរដល់ស្តេចសេកនោះ ធ្វើ (បណ្តាល) ដើមល្វាឲ្យមានផ្លែមិនឈប់" ដូច្នេះ ទើប (និម្មិត) ខ្លួនព្រះអង្គជាស្តេចហង្សមួយ នាំនាងអសុរកញ្ញាដែលមាននាមថា សុជាតា អំពីខាងមុខ ស្តេចទៅកាន់ព្រៃនៃឈើល្វានោះ ទំទៅហ្នឹងមែកនៃដើមឈើមួយដើមមិនឆ្ងាយអំពីទីនោះ កាលទ្រង់ត្រាស់សន្ទនាជាមួយស្តេចសេកនោះ ត្រាស់គាថានេះថា ៖

សន្តិ រុក្ខា ហរិតបត្តា ទុមានេកផលា ពហូ
កស្មា នុ សុក្ខេ កោលាបេ សុវស្ស និរតោ មនោ ។
ដើមឈើទាំងឡាយច្រើនណាស់ ដែលមានស្លឹកខៀវ
មានផ្លែជាអនេក ព្រោះហេតុអ្វីហ្ន៎ បានជាសេកនេះ
មានចិត្តរីករាយជានិច្ច តែនឹងដង្គត់ឈើពុកស្ងួត ។

សុវជាតកទាំងអស់ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ តាមន័យដែលពោលមកហើយក្នុងនវកនិបាតនោះចុះ ។ ប៉ុន្តែការកើតឡើងនៃរឿងប៉ុណ្ណោះ ក្នុងនវកនិបាត និងក្នុងទីនេះផ្សេងគ្នា ពាក្យដ៏សេសដូចគ្នាទាំងអស់ ។

ព្រះសាស្តា លុះទ្រង់បាននាំព្រះធម្មទេសនានេះហើយ ទ្រង់ត្រាស់ថា "សក្កទេវរាជក្នុងកាលណោះ បានមកជាអានន្ទ ស្តេចសេកក្នុងកាលណោះ

គឺ តថាគតនេះឯង" ដូច្នេះ ទើបត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងហ្នឹងហើយ ដែលឈ្មោះថា ភាពជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច នេះជាបែបផែនជាទំនៀមរបស់តថាគត ការដែលនិគមវាសីតិស្សបុត្ររបស់តថាគត បានអាចារ្យដូចជាតថាគត ហើយជាអ្នកមានទូវសេចក្តីប្រាថ្នាតិច មិនគួរអស្ចារ្យណាស់ណាទេ ធម្មតាភិក្ខុគប្បីជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាតិច ឲ្យដូចជានិគមវាសីតិស្សភិក្ខុ ព្រោះថា ភិក្ខុបែបនោះ ជាអ្នកមិនគួរសាបសូន្យចាកមគ្គ និងផល រមែងឋិតនៅក្នុងទីជិតនៃព្រះនិព្វានដោយពិត" ដូច្នេះ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

អប្បមាទរតោ ភិក្ខុ ប្បមាទេ ភយទស្សិ វា
អភព្វោ បរិហានាយ និព្វានស្សេវ សន្តិកេ

ភិក្ខុអ្នកត្រេកអរក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ ឬឃើញភ័យ
ក្នុងសេចក្តីប្រមាទ ជាអ្នកមិនគួរនឹងសាបសូន្យចាក
គុណធម៌ ឈ្មោះថា ឋិតនៅក្នុងទីជិតនៃព្រះនិព្វាន ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា អភព្វោ បរិហានាយ (មិនសាបសូន្យ) សេចក្តីថា ភិក្ខុបែបនោះ ជាអ្នកមិនគួរដើម្បីនឹងសាបសូន្យចាកធម៌ គឺ សមថៈ

www.sangham.net/km/atthakatha/sut/kn/dhp/sut.kn.dhp.032_att

និងវិបស្សនា ឬចាកមគ្គ និងផល គឺ រមែងមិនវិនាសចាកគុណធម៌ដែលខ្លួនបានដល់ហើយ នឹងមិនមែនមិនបាននូវគុណធម៌ដែលខ្លួនមិនទាន់បានទេ ។ បទថា និព្វានស្សេវ សន្តិកេ (ក្នុងទីជិតព្រះនិព្វាន) សេចក្តីថា ឋិតនៅក្នុងទីជិតនៃកិលេសបរិនិព្វាន (ការរលត់កិលេស) ផង អនុបាទិសេសនិព្វាន (ការរលត់បញ្ចក្ខន្ធ) ផង ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះគាថា ព្រះនិគមវាសីតិស្សត្ថេរ សម្រេចព្រះអរហត្ត ព្រមទាំងបដិសម្ភិទាទាំងឡាយ ជនដទៃជាច្រើនក៏បានសម្រេចជាអរិយបុគ្គល មានសោតាបន្នជាដើម ។ ព្រះធម៌ទេសនាមានផលច្រើនដល់មហាជន ដូច្នេះ ឯង ។

ចប់ រឿងព្រះនិគមវាសីតិស្សត្ថេរ

ចប់អប្បមាទវគ្គវណ្ណនា វគ្គទី ២

ក្នុងវគ្គនេះរួមមាន ០៩ រឿង

១. រឿងព្រះនាងសាមាវតី
២. រឿងក្រុម្ភឃោសកៈ
៣. រឿងព្រះចូឡបន្ថកៈ
៤. រឿងពាលនក្ខត្តឫក្ស
៥. រឿងព្រះមហាកស្សបៈ
៦. រឿងភិក្ខុជាសំឡាញ់ ២ រូប
៧. រឿងសក្កទេវរាជ
៨. រឿងភិក្ខុមួយរូប
៩. រឿងព្រះតិស្សត្ថេរៈមានប្រក្រតីនៅក្នុងនិគម

www.sangham.net/km/atthakatha/sut/kn/dhp/sut.kn.dhp.032_att